

BESLUT

2014-03-17

Dnr: 13/02207,
2297, 2309, 2616
och 14/00100

SAKEN

Uppdrag granskning, SVT1, 2013-10-02 och 12-18, *Aktuellt*, SVT2, 2013-10-14 och *Lokala nyheter*, Sveriges Radio P4 Malmöhus, 2013-10-02, kl. 6.30, 7.30 och 8.30, inslag om politiker i Staffanstorp; fråga om saklighet och otillbörligt gynnande

BESLUT

Inslagen i *Aktuellt* och *Lokala nyheter* fälls. Granskningsnämnden anser att de strider mot kravet på saklighet.

FÖRELÄGGANDE

SVT och SR ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

SÄNDNINGARNA

Uppdrag granskning

Programmet den 2 oktober 2013 i SVT1 var en del av *Uppdrag granskning*s återkommande serie Kommungranskarna. Det handlade om politiker från Staffanstorp som i tre år har åkt till en fastighetsmessa i Frankrike. En av frågorna som reportern ställde till politikerna i Staffanstorp var vilka konkreta bevis de hade för att de årliga resorna gagnade Staffanstorps kommuninvånare. I programmet åkte reportern till Frankrike och följde upp de kvitton politikerna hade lämnat in. Reportern gick bland annat på samma restauranger och beställde in samma rätter som politikerna hade gjort. Hon konstaterade att stora utgifter hade gått till mat och alkohol. Reportern redogjorde för att tre resor till fastighetsmässan sammanlagt hade kostat mer än 400 000 kronor exklusive lön. I programmet intervjuades flera personer som deltagit på resorna, bland andra en politiker (NN). Han fick bland annat svara på frågan om Staffanstorps kommunpolitiker behöver en alkoholpolicy på sina arbetsresor.

Den 18 december 2013 sände *Uppdrag granskning* ett sammandrag från årets mest uppmärksammade avsnitt. Ett inslag berörde bland annat avsnittet om politikerna i Staffanstorps kommun. I inslaget fanns en kortare version av intervjun med NN. Det framkom senare i inslaget att politikerna i Staffanstorps kommun infört en mer restriktiv alkoholpolicy och att vissa resenärer fick betala tillbaka en del pengar efter att *Uppdrag granskning* sändes den 2 oktober.

Aktuellt den 14 oktober 2013 i SVT2

Det aktuella inslaget var ett telegram med följande innehåll.

Kommunledningen i Staffanstorps kommun lovar nu att betala tillbaka vad alkoholen kostade under fastighetsmässorna i Cannes i Frankrike. Det var SVT:s *Uppdrag granskning* som för två veckor sedan avslöjade att politikerna druckit och ätit för hundratusentals kronor då.

Samtidigt visades bilder på miljöer i Cannes och kopior på kvitton, tagna ur det tidigare sända avsnittet av *Uppdrag granskning*.

Lokala nyheter den 2 oktober 2013 i Sveriges Radio P4 Malmöhus

I påannonseringen till det aktuella inslaget sa programledaren följande.

Staffanstorps kommun lade över 400 000 kronor på att vara med i den årliga internationella fastighetsmässan Mipim i Cannes i våras. Pengarna gick bland annat till fina middagar och alkohol men det är svårt att säga om skattebetalarnas pengar lett till någonting konkret.

I reportaget som följde sådes att Sveriges Television (SVT) granskade var skattebetalarnas pengar tog vägen och bland annat sådes följande.

En resa som börjar med frukost, fatöl och en gammeldansk på Kastrup. Så rullar det på i sju dagar till en kostnad av 412 326 kronor plus löner för de sju i delegationen.

Därefter spelades korta avsnitt av intervjuer från *Uppdrag granskning* upp. Det sådes att Malmö stads revisorer kommit fram till att de flesta var nöjda med dessa resor men att det var svårt att mäta vilka affärer som kommer från just Mipim och att Staffanstorps politiker mest fått ut möten av sin resa.

ANMÄLNINGARNA

Uppdrag granskning

Programmet från den 2 oktober 2013 har anmälts av fem personer.

Tre anmälare anser sammanfattningsvis att det var ett främjande av alkoholkonsumtion och att det inte var acceptabelt att reportern själv slösade bort licensbetalarnas pengar i hennes granskning av vad politikerna spenderat pengar på i Frankrike. De anser att programmet hade kunnat redovisa resornas kostnad utan att reproducera en mängd utgifter. De anser vidare att SVT inte har nyttjat det licensmedel de befogar över på ett effektivt sätt. En anmälare vill

därför att granskningsnämnden ska granska hur programmets utgifter har påverkat licensbetalarna och vilka konkreta resultat programmet har fått ut i relation till det syfte det hade, det vill säga undersöka om SVT:s licenspengar användes på samma sätt som skattebetalarnas i Staffanstorp.

En anmälare anser att reportern gav en missvisande bild av det faktiska priset på politikernas flygbiljetter när hon sa 22 647 kronor plus moms då det endast är bokningsarvodet som är momspliktigt.

En anmälare anser vidare att det uppkom ett otillbörligt gynnande av varumärkena Rolex och Gucci när det visades bilder på deras butiker mellan intervjuerna i programmet.

Inslaget om politikernas resa till fastighetsmässan i programmet den 18 december 2013 har anmälts av NN som är politiker i Staffanstorp. NN anser att intervjun med honom präglades av falska metoder. NN anför att han bjöds in till programmet som sändes den 2 oktober för att intervjuas om delegationens storlek men fick stå till svars för alkoholinköp som huvudsakligen skedde när han inte befann sig i Frankrike. NN anser att det inte framkom av den ihopklippta intervjun i inslaget den 18 december att han inte deltagit på hela konferensen och inte varit delaktig i dessa utgifter. NN anser vidare att intervjun var oärligt klippt och hans uttalande hamnade i fel sammanhang.

Aktuellt och Lokala nyheter

Inslagen har anmälts av två personer, bland andra NN, som anser att det angavs felaktiga kostnadsuppgifter i inslagen.

I *Aktuellt* påstods det felaktigt att politikerna i Staffanstorp druckit och ätit för hundratusentals kronor under resorna till fastighetsmässorna. Anmälarna anför att den rätta kostnaden var cirka 50 000 kronor.

I *Lokala nyheter* påstods det att resan till fastighetsmässan för år 2013 kostade 412 326 kronor plus delegationens lön. NN anför att det är fel och det var kostnaden för tre års resor.

PROGRAMFÖRETAGENS YTTRANDE

Aktuellt

SVT anser att inslaget överensstämmer med kravet på saklighet och anför följande.

Kommunpolitikeres resor till fastighetsmässor i Frankrike och representationen i samband med detta uppmärksammades under hösten i media. Telegrammet var en del i nyhetsbevakningen av det uppmärksammade avslöjandet kring resor som kommunpolitiker från Staffanstorp gjort. Den genomgång som SVT:s

Uppdrag granskning gjort visade att kostnaderna för de tre resor till Cannes som kommunpolitiker i Staffanstorps gjort sammanlagt kostat cirka 400 000 kronor. I denna summa ingick både resor, boende, mat och dryck. Formuleringen i det korta telegrammet, som var en uppföljning av tidigare rapportering, syftade till resornas kostnad, som ju sanningsenligt kostat ”hundratusentals” kronor, inte enbart till de uppmärksammade spritnotorna. I efterhand kan konstateras att en annan formulering hade varit lämpligare.

Av misstag uppmärksammades inte de anmälningar kring sakligheten som inkom till SVT och någon rättelse gjordes därför inte. SVT beklagar att detta inte skedde.

Lokala nyheter

Sveriges Radio (SR) anser att inslaget överensstämmer med kravet på saklighet och anför följande.

P4 Malmöhus sände nyheter om Staffanstorps kommuns representation på fastighetsmässan i Frankrike. Ämnet var viktigt och relevant att granska då det handlade om användning av skattemedel som bland annat hade använts till inköp av alkohol. P4 Malmöhus försökte i sina inslag ta reda på om användningen av skattebetalarnas pengar lett till något konkret.

På grund av ett missförstånd sändes fel uppgift om kostnaden i de anmälda nyhetssändningarna. Korrekt uppgift sändes i nyhetssändningarna klockan 9.30 och 11.30. Betoningen i inslagen låg dock på faktumet att kommunen använt skattebetalarnas pengar till bland annat alkohol samt frågan om resorna lett till något konkret. Uppgiften om tidsperioden för kostnaden var därför av mindre betydelse i sammanhanget.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT och SR ska utöva sändningsrätten sakligt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen respektive radion (vid tidpunkten för sändningen enligt 5 § respektive 6 § i sändningstillståndet och efter den 1 januari 2014 enligt 13 § respektive 14 § i sändningstillståndet). Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

SVT och SR ska före sändning av program så noggrant som omständigheterna medger kontrollera sakuppgifter i programmet (13 § andra stycket respektive 14 § andra stycket i sändningstillståndet).

Ett program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen. Det får inte uppmuntra till inköp eller hyra av varor eller

tjänster eller innehålla andra säljfrämjande inslag eller framhäva en vara eller tjänst på ett otillbörligt sätt (5 kap. 5 § radio- och tv-lagen). Ett gynnande av ett kommersiellt intresse är otillbörligt om det inte kan motiveras av något informations- eller underhållningsintresse.

Granskningsnämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (17 kap. 10 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämndens granskning utgår från radio- och tv-lagen och de sändningsvillkor som gäller för programverksamheten. Dessa bestämmelser innehåller ingen reglering av yrkesetiska frågor eller redaktioners arbetsmetoder. Vad anmälarna tar upp om reporterns kostnader för resor och granskning med mera lämnas därför utan åtgärd.

Uppdrag granskning

Nämnden, som tagit del av det anmälda programmet och inslaget, anser inte att de förhållanden som anmälarna tar upp medför att programmet den 2 oktober 2013 strider mot någon bestämmelse i SVT:s sändningstillstånd eller bestämmelsen om otillbörligt gynnande i radio- och tv-lagen.

Nämnden konstaterar att det av inslaget den 18 december 2013 framkom att NN inte var med på hela konferensresan. Nämnden kan inte finna att inslaget med NN strider mot kravet på saklighet i SVT:s sändningstillstånd.

Aktuellt

Nämnden konstaterar att det felaktigt uppgavs i inslaget att kostnaderna för mat och dryck var hundratusentals kronor. Framställningen av politikernas alkohol- och matvanor blev följaktligen missvisande. Inslaget strider därför mot kravet på saklighet i SVT:s sändningstillstånd.

Lokala nyheter

Nämnden konstaterar att det i tre inslag felaktigt uppgavs att kostnaden för fastighetsmässan var 412 326 kronor exklusive sju politikers lön för Staffanstorps kommun. Inslagen gav därmed en missvisande uppgift om resans kostnad för år 2013. Inslaget strider därför mot kravet på saklighet i SR:s sändningstillstånd. Det förhållandet att korrekt uppgift enligt SR angavs i senare sändningar ändrar inte den bedömningen.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, K-G Bergström, Elisabet Bäck, Ingrid Carlberg, Leif Hedman, Jan Holmberg och Kristina Ståhl efter föredragning av Johannes Wik.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Johannes Wik